Tre-årig prosjekt

Saktevoksende kyllinger på ulike uteområder

Saktevoksende slaktekyllinger som er ute og spiser kløver i forsøket på Tingvoll gard. Foto: Steffen Adler

Juni Rosann E. Johanssen, forsker NORSØK

Norsk senter for økologisk landbruk (NORSØK) har for tiden et treårig-prosjekt (2018-2021) om innovative driftssystemer for økologisk kyllingproduksjon, hvor målet er å utvikle en bærekraftig og lønnsom produksjon med god dyrevelferd og der kyllingene kan utøve mer naturlig atferd.

Økning i økologisk kyllingproduksjon

Det er per i dag liten produksjon av økologisk kylling i Norge. Bare 0,2% av den totale kyllingproduksjonen var økologisk i 2018. Samtidig har produksjonen hatt en sterk økning de siste årene, fra 33 000 økologiske kyllinger i 2016 til 132 000 økologiske kyllinger i 2018. Forbrukerne blir stadig mer opptatt av hvordan maten produseres, hvordan landbruksproduksjonen påvirker klima og miljø og at husdyra blir tatt godt vare på og får utfolde seg i forhold til sine naturlige behov.

Dyrevelferd viktig i økologisk produksjon

Økologisk produksjon har vært og er en spydspiss og et korrektiv for resten av landbruket, særlig når det gjelder miljø og dyrevelferd. Det er innenfor husdyrproduksjonene med fjørfe og svin vi har de største forskjellene mellom økologisk og konvensjonell produksjon, og der økologiske driftssystemer legger bedre til rette for naturlig atferd. Forbrukerne angir god dyrevelferd som en av de viktigste grunnene til å kjøpe økologisk mat.

Forsøk med ulike raser og uteområder

Hovedmålet i prosjektet er å utvikle mer kretsløpsbaserte driftssystemer for økologisk kyllingproduksjon under norske forhold, og i en skala som gir lønnsom drift.

Sommeren 2019 hadde NORSØK et forsøk med 200 saktevoksende slaktekyllinger av to ulike raser og på to forskjellige typer uteområde på Tingvoll gard i Møre og Romsdal. Kyllingene ble hentet daggamle på Østlandet. Den ene rasen, Rowan Ranger, var fra Samvirkekylling i Våler i Solør, og den andre rasen, SASSO, var fra Gårdsand i Revetal.

I forsøket var kyllingene delt inn i 8 grupper, med 25 kyllinger i hver gruppe. Hver gruppe hadde et hus på 3 m^2 og et uteområde på 100 m^2. Kyllingene hadde fra tre ukers alder fri tilgang til et uteområde hver dag fra kl. 08.00 til 20.00. Inne i hytta hadde de flis, og fri tilgang til vann og økologisk kraftfôr. Kyllingene hadde litt ulike typer uteområder, hvor halvparten av gruppene hadde uteområder med bare gras og kløver, og resten hadde uteområder med litt mer ulike vekster, som små busker, trær og urtevekster.

Tilvekst, fôrforbruk og atferd

I forsøket skulle de to ulike hybridene, og de to ulike uteområdene sammenlignes med hensyn til tilvekst, fôrforbruk og atferd. For å kunne sammenligne tilvekst og fôrforbruk ble kyllinger fra hver gruppe veid en gang i uka, og fôret til hver gruppe ble veid før og etter fylling av nytt fôr hver kveld for å finne fôrforbruk per døgn.

Det ble tatt fjærprøver av kyllinger fra hver gruppe på tre ulike tidspunkter gjennom forsøket, for å analysere stresshormonet kortikosteron hos kyllingene.

Noen av husene og uteområdene i forsøket på Tingvoll gard. Foto: Steffen Adler

For å studere kyllingenes atferd ute og bruk av uteområde ble kyllingene direkte observert og kameraovervåket. Direkte observasjoner ble gjennomført i 2 dager ved 5 ukers alder og 2 dager ved 10 ukers alder, i en periode om morgenen, en midt på dagen og en om kvelden hver av dagene. Det ble registrert hva kyllingene gjorde når de var ute, som fôrrelatert atferd og at de stelte seg. Kameraovervåkning foregikk ca. en dag per uke fra kl. 08.00 til 20.00 for å se hvor mye kyllingene var ute ved ulik tid på dagen, ulik alder, ulikt vær og for å se om det var forskjell på hvor de var på uteområde når de var ute.

Helse og dødelighet ble registrert gjennom hele forsøket, og det ble tatt salmonella- og campylobacter-prøver. Kyllingene ble slaktet ved 72 dagers alder hos nærmeste slakteri, Norsk Kylling på Støren. Plantedekket ble registrert ved ulike tidspunkter gjennom høydemålinger og bildetaking.

Mange muligheter for verdiskaping

I prosjektet samarbeider NORSØK med Møretre for å utvikle godt tilpassede modulbaserte kyllinghus bygd av lokale trematerialer, sammen med tilrettelagt uteområde med et mangfold av vekster. Et slikt uteområde kan gi kyllingene skjul og ly for vær, vind og angrep, gi dem mulighet til å høste eget fôr, og det er med på å sikre biologisk mangfold som en naturlig del av landbruksproduksjonen. Produksjon av slik kylling med tilgang til uteområde kan kombineres med produksjon av for eksempel energipil (trær til brensel) eller frukt ved å ha fruktträr på uteområdene.

Resultatene fra forsøket skal nå analyseres, og det skal også gjennomføres en beregning av klima- og miljøparametre i driftsopplegget og en vurdering av verdiskapingspotensialet for næringsaktørene i partnerskapet.

Regionalt forskningsfond Midt-Norge er med og finansierer prosjektet. Som nevnt pågår prosjektet over en treårs-periode fra 2018-2021. ■

Slaktekyllingene kunne smake på og spise av ulike arter gras, kløver, urter og busker i forsøket på Tingvoll gard. Foto: Steffen Adler